

FUNERAL.Investigator: Willie .DInterviewee: Makelesi Tinai..Tonia, Verata, TallevuULUTAGA: NA VEIKA EDAU VAKAYACORI NI SA LEQA EDUA NA TURAGA

- * Ni sa mate dua na turaga sa dodonu me ra vakalolokutaka na lewe ni koro. Eke ena sega ni rogo na domo ni tagi sa na rogo tu ga na domo ni lali, kai vakaraitaki ni tagi ni koro. Era sa na qai toso tiko mai na gole tiko mai. Na lali tale ga ka qiri tu koya e kena i vakaraitaki tiko na nodra rarawa na lewe ni koro.
- E dau vakau vakacava beka na tukutuku ni leqa koya ?
 - Eke eratou dau kauta nai tukutuku sai iratou na mata ni koro koya. Sairatou ga ogo eratou na kauta yani nai tukutuku veira na lewe ni koro.
 - Na cava na yadratou na kauta tiko nai tukutuku ogo ?
 - Mevaka mada mai na Tonia, ni sa mate dua na turaga eratou na gole yani na mata ki Lutu me lai tukuni kina nai tukutuku.
 - Ocei beka na vakateteya nai tukutuku taucoko ?
 - Eke koya mada ga au kila mevaka au sa tukuna toka yani e liu.
- Na qiri ni lali sai vakaraitaki tu ni nona sa mai mate edua na turaga ni koro.
- Ia okoya e qara va na qiri ni lali sa tiko okoya me cakava.
- Vakacava beka na kena qiri tiko na lali, eratou na sega talega ni tagi ?

Cont'd Page 2.

- Mevaka ni oqo koiratou na luvena dina eratou na sega ni tarova rawa na nodratou rarawataka na nona sa mai takali na turaga na tamadratou. Eke sa dodonu gona kina me kua ni dua me tarovi ratou ena nodratou rarawa.
- Evei na vanua me dau davo kina ni sa mate ?
- Au dau rogoca tu ni dau caka edua na kena tavata me dau davo kina yago ni turaga ka yacova sara na nona sa kau yani ki bulu.
- Na cava edau caka vua na kau ?
- Eke na nona tavata edau caka mai ena kau ka dau vesu tu yani me dau lai davo kina na yagona. Na tavata oqo ena kau sara ga yani kina yago ni turaga kina bulubulu.
- Vakacava beka na gauna sa mate kina edua na turaga sa dau tu ga ko ira na yadrava se vakacava ?
- Eke ni sa mate edua na turaga sa na tu ga okoya me yadrava tu na yagona kei na mateni vale ka davo koto kina na turaga. Eke ko iratou na yadra oqo eratou na da vakaliku drauni vasili, ka qumi loaloa tu ka ratou qai mai colata tu yani na nodratou wau.
- Mevaka ni ko talanoataka tiko na kena yadravi na yagoni turaga, sa tu beka ga na kena mataqali me qarava na ka oqo ?
- Eke sa dau tu ga o koya me qarava na nona sa mai leqa edua na turaga. Eke era digitaki talega ka kila na veika edau vakayacori ni sa mate dua na turaga .

Cont'd Page 3.

- Vaka cava na nodra gole mai ena so mate na cava beka era dau kauta mai ?
- Ni ra sa gole mai kina so mate, ko ira kece na gole tiko mai era na kauta mai na kumi. tabua, ibe kei na masi ka vakatokai tiko na yaya oqori me nodra kani REGUREGU. Ia nira sa gole tiko mai ni sa yacova mai na katuba, eke era na kaya cake yani O.....oa. Ni sa vakacabori oti nai yau oqori veira na turaga sa na qai kau sara yani na ki vale kivei ira na marama ka tiko e loma ni vale.
- Ena vakacabori beka vei cei nai Reguregu oqo ?
- Kevaka sa mate dua na turaga sa ra na gole tiko yani na lai Reguregu, ena vakacabori na ka oqori veira na kena turaga ka ra soqo tiko ena dua na Vakatumuloa. Ni sa vakacabori oti koya sa qai kau yani kina vale ka davo tiko mai ki na yago ni turaga, eke sa na qai lai maroroi kina nai yaya.
- Na cava beka edau vakayacori kina yaya oqori.
- Eke sa na qai vei biuyaki yani nai yaya kece kina vanua me lai maroroi kina. Eke talega sa na qai digitaki mai nai coco ni vata kei na yaya me solegi kina na yagoni turaga. Mevaka eliu edau solegi yani na yago ni turaga qai kau yani kinai bulubulu. Edau vakaicocotaki talega na loma ni qara. Eke era ni tolu na ibe lelevu me biu yani ki loma ni qara. Eke e sega ni rawa ni dua na tamata me tucake ni sa caka tiko na veibulu.

Cont'd Page 4.

- Ena kena sa kau yani me lai bulu, edau biu eliu na ibe vakabati kei na ibe lalai ka dau biu e cake oti sa qai biu yani na kena coco na ibe levu. Ni sa oti ga na veibulu, edau caka vakavinaka sara na kena senikau ena delani bulubulu.
- Ena gauna cava edau biu kina e delani tavata na yago ni mate.
- Ni sa vakarau kau yani na yago ni turaga kina bulubulu ena gauna oqo sa qai biu kina na delani tavata na yago ni turaga. Eke sa qai kau yani yago ni mate kina bulubulu. Ia ni lesu mai na veibulu sa ratou qa dau mai sili ena dua na wai ko iratou na colata na yago ni mate. Ena wai oqo sa qai dau vakatabui, me kua ni dua na tamata me lai qoli ena vanua ka sa tabu tu. Eke sa na qai dau tei edua na kena kau me dau vakatakilakila ni tabu na sirova na vanua koya. Ia ni sa tabu na wai oqo sa na qai dau vakatau sara toka ga mai veiratou na taukei ni mate me gauna cava meratou qai vakatara tale kina na qoli ekeya. Ia edau vakalevu ga me qai dau vakayacori na ka oqo ni sa bogi limasagavulu kevaka e sega ena qai vakayacori sara ena bogi drau.
- Ni se bera ni dau biu yani kina loma ni qara na yago ni turaga edua tale beka na ka edau vakayacori e keya.
- Ni se bera ni biu sobu yani na yago ni turaga, sa qai dau vakacabori veiratou na keli qara edua na tabua me kena vakaraitaki tiko ni VAKASOBU ni yago ni turaga. Na tabua oqo me nodratou na keli qara. Meu lesu tale

- mada ki muri. Ni ratou se bera ni dau lai keli qara ko iratou na Bati, eke eratou na qai dau kauta yani edua na gasau meratou lai vakarautaka kina balavau ni qara. Nai bulubulu ni turaga edau duidui mai na bulubulu ni dua na tamata walega. Era sega ni dau bulu vata. Nai bulubulu ni turaga edau lai vakatikori ena dua na vanua tabu. Ka dau tabu sara na lako kina vakaveitalia. Mevaka ena guna eliu edau tabu sara ni dua na gone me dau lako yani kina i bulubulu. Eke era sa dau tu ga ko ira mera dau yadrava tu yani na yagoni turaga ka yacova sara yani na kena lai bulu.
 - Ocei edau kelia na qara ?
 - Ni sa mate dua na turaga edau lai keli qara yani ko iratou na Bati.
 - Ocei soti edau lako yani kinai bulubulu?
 - Mevaka ni sa dau kau yani na yago ni mate kina i bulubulu, eratou dau gole ga yani na lewe ni nona mata vuvale kei ratou na wekana voleka sara kei ira na Turaga ni veivanua vata kei koya nai Talatala vata kei na yadrava na yago ni turaga. Edau vakatabui sara na gone meratou dau lako yani kina i bulubulu.
- Ia ni sa yaco otina veibulu koya, eratou sa qai biu qele yani ko iratou na Vasu. Mani caka sara yani na kena lotu mai veikoya nai Talatala, me cakava na lotuni veibulu. Ni sa bulu oti na turaga sa caka sara vaka - vinaka na kena qele e cake, sa qai biu yani edua na kumi ena delani bulubulu sa qai biu yani na senikau

Cont'd Page 6.

- ena kena veimataqali. Sa qai tuvani yani vakamatau, sa qai dau caka yani na kena vakatakilakila. Ni gole lesu tale ki vale sa mani vakayacori sara yani edua tanoa yaqona oqo. Eke eratou sa qai lewa sara na taukei ni mate me yadua na yalewa mai na veimataqali me ra mai BIKABIKA ka yacova sara na bogi va.

Ia ko iratou na keli bulubulu ni ratou sa gole lesu tale mai eke eratou sa qai mai dau sili ena tobu wai koya. Ni ratou sa sili oti sa qai dau tabu tu na na i sirova sobu yani na wai koya. Eke edau caka edua na kena bogi lima me qai vakatarai tale kina na qoli ena tobu koya, ni sa dau tabu edau biu tu edua na kena i vakatakilakila.

Na wai oqo ena qai Sauvi tiko na kena balebale niratou sili kina na keli bulubulu. Oqo ena qai vakatarai tale niratou sa tukuna mai na taukei ni mate.

Ia ni sa yacova na bogi va, eke eratou sa na qai mai kasi taka na taukei ni mate. Na kasi oqo na Balabala me tuva wavokita ni bulubulu. Mevaka beka oqo meratou dau vakananumi koya kina, eratou na dau kauta tale ga yani nai senikau ena so na Siga Tabu . Na veika kece oqori eratou na dau vakayacora tiko. Ni sa yacova yani na bogi va edau liu tiko edua na ka me dau 'dola ni tuba', oqo e kena vakaraitaki tiko ena curutaki yani kina ki tuba na yago ni mate. Ni sa curu yani ki tuba na yago ni mate e sa qai sogo na katuba ka curutaki yani kina yago ni mate.

Cont'd Page 7.

- Ni sa yacova yani na bogi va oqo sa qai dau vakayacori kina kena magiti mevaka na vuaka, na gunu yaqona, na kena i yau vata na kena magiti. Koya gonaqori edau qai dola kina katuba ena ka va ni bogi.
- Ocei beka edau lai vakacabora nai dola ni tuba ?
- Eratou dau digitaka ga mai na taukei ni mate o koya me qarava nai 'Dola ni tuba', eke edau vakayacori mai na kakana vata edau nakena yaqona.
- Edau vakatau veicei na kena caka na Bikabika ?
- Ni sa dau lesu mai na veibulu eratou dau digitaki ira yani marama mera yadua mai na veimataqali. Eke ko ira na marama oqo era sa qai dau mai tiko meyacova sara na ka va ni bogi. Ni sa yacova yani na ka va ni bogi, eke sa qai dau soli yani veiratou edua na kani nodratou loloma na taukei ni mate veiratou na marama Bikabika. Sa na oti talega eke na nodratou mai Bikabika tiko na kena marama. Edau duatani talega na nodratou i wase na keli bulubulu kei iratou na wekani mate. Sa dau dui tu ga na kedra i wase.
- Vakacava beka ko ira na dau sega tu ni toro, ka tabu tu beka na daramaka nai sulu loalola ka dau dara tu .
- Eke ni mate edua na tamatako iratou na taukei ni mate eratou na qai taurivaka na kena tabu mevaka meratou tabu beka gunu yaqona se tabu beka ni ratou toroya na kumidratou se tabu beka niratou daramaka tale edua nai sulu tani ka sega ni sulu loaloa. Na veika kece oqori e qai dau vakatari ga ena bogidrau ni mate.

Cont'd Page 8.

- Ni yacova yani na bogidrau eke sa qai vakayacori kina edua na kena magiti kei na kena i yau. Na veika kece oqori edau lai vakacabori yani veiratou na vasu. Ko iratou na vasu oqo sai iratou na wekani tinana, meratou dau mai luvata kina na nodratou sulu loaloa ka sa rawa ni ratou vakatarai ratou tale ena nodratou tabu. Eke sa na qai dau vakacabori talega yani edua kena magiti, era dau kana vata talega kina.
- Ocei edau taurivaka nai yau nei tamana kevaka sa mate yani ko tamana ?
- Mevaka ni sa mai leqa na turaga oqo sa qai soli vei luvana ulumatua tagane me tauravaka ne veika kece ka nei tamana tu . Sa tu sara ga vua na nona kaukauwa me taura na veika kece oqori.
- Mevaka ni sa m te edua na tamta edau gole beka kivei n a yalo ni tamata ?
- Mevaka nanoqu kila ni sa mate edua na tamata na yago ena lesu tale kina qele mevaka ni a buli keda mai na Kalou ena kuvu ni qele ia na yalo ena lesu tale vua na turaga na Kalou, ni okoya e solia na yaloda.
- Mevaka ni dau rogoca tu ni sa dau mate edua na tamata edau dina taki beka na ena dau lesu tale na yalo ?
- Ena noqu nanuma mada ga vakataki au , ni sa mate eduana tamata sa na lesu tale kina kuvu ni qele na yago. Ia kevaka e qai dau mai yaco ena so na gauna ni dau lesu tale mai nayago ni mate sa kena vakaraitaki tu ni oqori nayalo velavela .

Cont'd Page 9.

- Ia mevaka ena so na gauna au dau rogoca ni so dau maroroya tu eso na tikini yago ni mate me nodra ?
- Eke enanoqu nanuma vakataki au, veira na dau maroroya tu beka na qavokavoka ni tamata. Eke era sa qai dau qarava tiko na qavokavoka oqo mevaka ni dau tukuni tu ni rawa ni solia tale veira edua na nodra kaukauwa me rawa ni ra vukei kina ena nodra leqa. Ia ni da sa yacova mai na gauna ni kua sa lelevu vei keda eda sa vakabauta ga na vosa ni Kalou, sa koya gona oqo eda sa sega ni vakabauta kina na veika vaka oqo. Na veika kece oqori edau yaco ena gauna ni veibulu vua edua na turaga. Sa kena levu ga oqori . Vinaka vakalevu.

S A O T I